

Baggrundsdokument 1: Opfølgning, effektmåling og evaluering

Baggrundsdokumenter er en del af National Handlingsplan for Tekstilers (NHPT) digitale vidensgrundlag. De uddyber de metoder, analyser og faglige tilgange, som ligger til grund for handlingsplanen og skal ses som et vigtigt fundament for og supplement til selve handlingsplanen.

Indhold

1. Om dette baggrundsdokument.....	1
2. Formål med opfølgning, effektmåling og evaluering.....	2
3. TRACE Impact Framework.....	2
4. Model for opfølgning.....	5
4.1 Fremdrift i initiativerne.....	5
4.2 Bidrag til den langsigtede omstilling.....	5
5. Data, rapportering og kvalitetssikring.....	7
6. Løbende læring og evaluering.....	7
7. Bilag.....	7
Bilag 1A: Oversigt over indikatorer for de enkelte initiativer (tilkommer).....	7

1. Om dette baggrundsdokument

Dette baggrundsdokument beskriver, hvordan NHPT) følger fremdriften og dokumenterer resultater på tværs af handlingsplanens ni initiativer. Dokumentet uddyber den metode for opfølgning, evaluering og læring, som ligger til grund for handlingsplanen.

Mens rapporten beskriver handlingsplanens retning, initiativer og forventede resultater, giver dette dokument en mere detaljeret beskrivelse af den metodiske tilgang til effektmåling og opfølgning. Dokumentet opdateres løbende i takt med, at nye erfaringer, data og analyser udvikles gennem handlingsplanens gennemførelse.

2. Formål med opfølgning, effektmåling og evaluering

Opfølgning, effektmåling og evaluering er centrale elementer i den Nationale Handlingsplan for Tekstiler (NHPT). Formålet er både at følge fremdriften i handlingsplanens ni initiativer, dokumentere deres resultater og vurdere deres bidrag til den langsigtede omstilling af tekstilsektoren. Samtidig skal den løbende opfølgning skabe et fælles grundlag for læring, videndeling og udvikling gennem hele handlingsplanens gennemførelse.

NHPT omfatter initiativer af forskellig karakter og modenhed. Nogle retter sig mod implementering af kommende EU-regulering, mens andre udvikler ny infrastruktur, styrker samarbejder eller bidrager til kompetenceudvikling og ændrede forbrugsmønstre. Derfor kan fremdrift og effekter ikke måles ud fra én enkelt indikator eller metode.

NHPT anvender derfor en fælles metodisk ramme, som gør det muligt både at følge initiativernes fremdrift, dokumentere deres resultater og vurdere deres samlede bidrag til handlingsplanens målsætninger. Rammen understøtter samtidig løbende læring og giver mulighed for at justere indsatserne, efterhånden som ny viden og erfaring opbygges.

3. TRACE Impact Framework

NHPT anvender TRACE Impact Framework som fælles metodisk ramme til at sætte retning, understøtte læring og dokumentere resultater i opfølgning og evaluering. Frameworket understøtter en systemisk tilgang til den cirkulære omstilling og kobler handlingsplanens konkrete initiativer til de langsigtede forandringer, som ønskes på tekstilområdet.

Frameworket tager udgangspunkt i, at en cirkulær omstilling sker gennem en række strukturelle forandringer i virksomheder, markeder, infrastruktur, samarbejder og adfærd. I stedet for alene at måle de endelige effekter gør frameworket det muligt også at følge de tidlige tegn på, at omstillingen bevæger sig i den ønskede retning.

For NHPT betyder det, at initiativerne vurderes både på deres konkrete leverancer og på deres bidrag til de strukturelle forudsætninger, som skal gøre en langsigtet reduktion af tekstilproduktion, tekstilforbrug og den samlede klima- og miljøbelastning mulig.

TRACE Impact Framework skaber sammenhæng mellem en langsigtet Nordstjerne, strukturelle tippepunkter og de læringsspørgsmål, tegn på forandring og indikatorer, der anvendes til at følge udviklingen.

Nedenstående figur forklarer de enkelte elementer i TRACE Impact Framework.

	ELEMENT	BESKRIVELSE
1 ::	Nordstjernen	Den langsigtede vision om et regenerativt cirkulært samfund, der samler alle aktører på tværs af sektorer om en fælles retning.
2 ::	Tippepunkter	Strukturelle ændringer i systemer, markeder eller adfærd, der bringer os tættere på Nordstjernen. De er defineret på samfundsniveau og kræver samarbejde på tværs af sektorer.
3 ::	Lærings-spørgsmål	Centrale spørgsmål, der skal besvares for at nå et tippepunkt. Projekter og aktiviteter guides af disse spørgsmål og dermed bidrage til at realisere tippepunktet.
4 ::	Tegn på forandring	De første observerbare tegn på, at en ønsket forandring er i gang – f.eks. ændret adfærd, nye samarbejder eller fælles standarder.
5 ::	Indikatorer	Målinger, der omsætter tegn på forandring til data og dokumentation, så udviklingen kan følges og rapporteres over tid.

De tre tippepunkter udgør den fælles overordnede retning, mens læringsspørgsmål, tegn på forandring og indikatorer operationaliseres i forhold til NHPT's konkrete initiativer. Dermed kan handlingsplanen både følge gennemførelsen af de enkelte initiativer og undersøge, hvordan de samlet bidrager til bredere forandringer i tekstilsystemet.

Nedenstående figur giver et overblik over TRACE Impact Framework med udgangspunkt i Nordstjernen og de tre tippepunkter for NHPT.

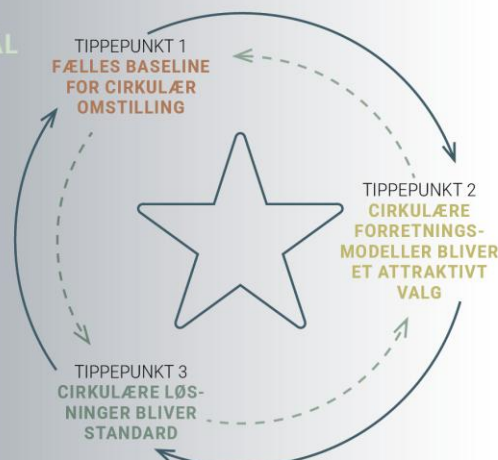
TRACE IMPACT FRAMEWORK - OVERBLIK

★ NORDSTJERNEN – DET LANGSIGTEDE MÅL

Et regenerativt cirkulært samfund i 2050, hvor ressourcer cirkulerer i lukkede kredsløb, affald minimeres, og naturlige systemer genoprettes.

Denne omstilling understøtter Danmarks mål om at reducere drivhusgasudledningerne med 70 procent i 2030 og opnå klimaneutralitet i 2050.

Det kræver et tæt samarbejde, systemisk innovation og et grundlæggende redesign af produktions- og forbrugssystemer.

TIPPEPUNKT 1 FÆLLES BASELINE FOR CIRKULÆR OMSTILLING

Den cirkulære omstilling mangler et fælles evidensgrundlag. Danmark har nyttige benchmarks for cirkularitet og statistiske byggeklodser, men endnu ikke en fuldt operationel, fælles baseline for cirkularitet på tværs af plastik, tekstiler og relevante tværgående cirkulære systemer.

Et tippepunkt nærmes, når aktører begynder at anvende fælles baselines for cirkularitet, fælles indikatorfamilier, troværdige datastrukturer og en fælles logik for bidrag til at understøtte beslutninger om cirkulær økonomi.

TIPPEPUNKT 2 CIRKULÆRE FORRET- NINGSMODELLER BLIVER ET ATTRAKTIVT VALG

Mange cirkulære løsninger afprøves som piloter, men bliver endnu ikke foretrukne valg for brugere, købere, indkøbere eller investorer. Teknisk dokumentation er ikke tilstrækkelig, hvis modellen ikke samtidig er attraktiv, gennemførlig, levedygtig, miljømæssigt troværdig og anvendelig i reelle beslutninger.

Et tippepunkt nærmes, når cirkulære forretningsmodeller bevæger sig ud over isolerede piloter og begynder at kunne dokumenteres som troværdige, attraktive og beslutningsrelevante valg på danske markeder, i indkøbssammenhænge og værdikæder.

TIPPEPUNKT 3 CIRKULÆRE LØSNINGER BLIVER STANDARD

Betingelserne for skalering er endnu ikke på plads. Forsyningskæder, regulering, indkøb, finansiering, infrastruktur og brugernes rutiner favoriserer ofte eksisterende lineære løsninger.

Et tippepunkt nærmes, når cirkulære løsninger begynder at skalere ud, skalere op og skalere dybt i danske værdikæder, indkøbssystemer, institutioner og hverdagspraksis.

LÆRINGSSPØRGSMÅL

Hvordan skaber vi et fælles og troværdigt grundlag for at måle cirkularitet på tværs af sektorer og værdikæder?

LÆRINGSSPØRGSMÅL

Hvordan kan vi skabe betingelserne for, at cirkulære forretningsmodeller bliver det foretrukne valg på tværs af sektorer?

LÆRINGSSPØRGSMÅL

Hvordan muliggør vi, at cirkulære systemer går fra isolerede løsninger til fuldt integrerede og skalerbare systemer på tværs af sektorer?

De tre tippepunkter er ikke sekventielle. NHPT kan bidrage til flere tippepunkter samtidig, og udvikling inden for ét tippepunkt kan skabe data, læring og forudsætninger for udvikling inden for de øvrige.

4. Model for opfølgning

Opfølgningen i NHPT bygger på to supplerende niveauer: 1) Fremdrift og resultater i de enkelte initiativer og 2) initiativernes bidrag til udviklingen mod de tre tippepunkter. Tilsammen gør de to niveauer det muligt både at følge, hvad handlingsplanen konkret leverer, og om initiativerne bidrager til de bredere forandringer i tekstilsystemet.

4.1 Fremdrift i initiativerne

For hvert initiativ opstilles konkrete leverancer, milepæle og indikatorer, som gør det muligt at følge gennemførelsen af handlingsplanen. Disse danner grundlag for den løbende rapportering til Energistyrelsen. Eksempler kan være:

- Udviklede værktøjer
- Etablerede samarbejder
- Gennemførte aktiviteter
- Antal deltagende virksomheder
- Udviklede undervisningsmaterialer
- Udviklede eller afprøvede infrastrukturløsninger

4.2 Bidrag til den langsigtede omstilling

Samtidig vurderes initiativernes samlede bidrag til de strukturelle forandringer, som handlingsplanen skal understøtte. Det omfatter blandt andet udvikling af:

- Virksomhedernes kompetencer
- Fælles datagrundlag
- Samarbejder på tværs af værdikæden
- Cirkulær infrastruktur
- Tekstildannelse og ændrede forbrugsmønstre

Denne vurdering sker med afsæt i TRACE Impact Framework og skal understøtte læring på tværs af initiativerne.

Nedenstående eksempel viser, hvordan TRACE Impact Framework kan anvendes på initiativniveau. Målekæden følger én konkret aktivitet gennem leverance, tegn på forandring og indikator til bidrag til

et tippepunkt og forventet effekt. Formålet er at illustrere, hvordan den løbende opfølgning kobles til handlingsplanens langsigtede forandringer.

Eksempel på målekæde – Initiativ 1.2: Skalering af Sektorsamarbejdet om Tekstiler

Aktivitet:

Flere virksomheder inddrages i fælles dataindberetning, og der udvikles et nationalt branchedashboard.

↓

Leverance / output:

100 virksomheder rapporterer data, og et nationalt dashboard for cirkulær omstilling er etableret.

↓

Tegn på forandring

Flere virksomheder anvender i stigende grad fælles data og branchedashboardet aktivt som styringsværktøj i deres prioriteringer og beslutninger.

↓

Indikator

Antal og andel virksomheder, der indberetter data og anvender dashboardet aktivt.

↓

Bidrag til tippepunkt 1

Data går fra at være individuelle og fragmenterede til at blive mere kollektive, sammenlignelige og styringsrelevante for sektoren – og bidrager dermed til Tippepunkt 1: Fælles baseline for cirkulær omstilling.

↓

Forventet effekt

En mere koordineret, harmoniseret og datadrevet brancheomstilling, hvor fælles data og viden understøtter konkrete indsatser for reduktion og cirkularitet.

5. Data, rapportering og kvalitetssikring

Alle initiativer rapporterer løbende om fremdrift, leverancer og resultater efter en fælles struktur. Formålet er at sikre ensartet dokumentation og skabe et fælles datagrundlag for handlingsplanens opfølgning. Rapporteringen kombinerer kvantitative data med kvalitative vurderinger, så både konkrete resultater og mere langsigtede forandringer kan dokumenteres.

En tværvideenskabelig taskforce bidrager til den metodiske kvalitetssikring af indikatorer, datagrundlag og analyser. Taskforcen understøtter samtidig udviklingen af fælles metoder og bidrager til den tværgående læring på tværs af handlingsplanens initiativer.

Den digitale rapporteringsstruktur forventes etableret i en eksisterende digital platform, som kan understøtte sikker datahåndtering, ensartet rapportering og løbende udvikling af indikatorer. Den konkrete tekniske løsning fastlægges særskilt.

6. Løbende læring og evaluering

Opfølgningen i NHPT har ikke alene til formål at dokumentere resultater, men også at styrke den løbende læring gennem handlingsplanens gennemførelse.

Erfaringer fra de enkelte initiativer anvendes til at identificere gode løsninger, justere indsatser og understøtte videndeling mellem virksomheder, myndigheder, forskningsinstitutioner og øvrige samarbejdspartnere.

Handlingsplanens samlede fremdrift formidles løbende gennem statusopdateringer, analyser og øvrige publikationer. Ved afslutningen af handlingsplanen gennemføres en samlet evaluering, som dokumenterer resultater, erfaringer og anbefalinger til det videre arbejde med omstillingen af tekstilsektoren.

7. Bilag

Bilag 1A: Oversigt over indikatorer for de enkelte initiativer (tilkommer)